

ACCESS PERSONNEL RESOURCES INC.
TEMPORARY STAFFING AGENCY

WE ARE HIRING

Join Our Team

OPEN POSITION

- ✓ General Labour
- ✓ Forklift Operators
- ✓ Sanitation Workers
- ✓ Machine Operators
- ✓ Mixers/ Bakers
- ✓ Shippers/ Receivers

REQUIREMENTS:

The person should be fluent in english. Able to work long hours.
The person should be able to work full time with valid work permit or PR holders

← APPLY NOW

Shift Available

Morning
Afternoon
Night

Send your resume
disptach.accesspersonnel@gmail.com
Contactg: 416-675-2288

JUSTIN TRUDEAU

IS WEAK ON CRIME.
EXTORTION IS

↑ 357%

SINCE HE HAS BEEN
PRIME MINISTER

ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ

ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ
ਬਿਲਕੁਲ ਸਖ਼ਤ ਨਹੀਂ।
ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਮੰਤਰੀ ਬਣੇਯਾ ਹੈ,
ਵਸੂਲੀ ↑ 357%
ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ।

Pierre Poilievre has
always been tough on
crime and will keep
your family safe from
extortion.

ਪੀਅਰ ਪੌਲੀਐਵ ਹਮੇਸ਼ਾ
ਅਪਰਾਧ ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ
ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਸੂਲੀ ਤੋਂ
ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇਗਾ।

TONY BALDINELLI MP
NIAGARA FALLS

PIERRE POILIEVRE
LEADER OF THE OFFICIAL OPPOSITION

TONY.BALDINELLI@PARL.GC.CA • 905-353-9590 • TONYBALDINELLIMP.CA

ਪੰਜਾਬ ਸਟਾਰ ਟੀਵੀ

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ
IPTV ਤੇ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨਾਲ
ਭਾਰਤ, ਪੰਜਾਬ, ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ

ਪੰਜਾਬ ਸਟਾਰ ਟੀਵੀ

ਪੰਜਾਬ ਸਟਾਰ ਟੀਵੀ ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਪਣੇ
ਘਰ ਆਈ ਪੀ ਟੀਵੀ ਥੌਕਸ 'ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਲਖਵਿੰਦਰ ਸੰਧੂ 905-673-7666

NOW WIDELY AVAILABLE IN AMERICA & CANADA

For informatin call Lakhwinder Sandhu

905-673-7666

ਰਾਸ਼ੀਫਲ

ਮੇਘ : ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਵਧੀਆ ਰਹੇਗੀ ਪਰੰਤੂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਚੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਆਉਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੌਹਫਿਆਂ ਦਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਖੁਬਸੂਰਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰੱਖੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਸਿਰ ਨਿਬੇੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਖਰਾਬ ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਲਈ ਤਰਸ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਅਸੀਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਰਿਸ਼ਭ : ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਸਹਿਜਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਅਤਿਅਲ ਰਵੇਈਆ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਚੈਨ ਖੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ਪਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੁਰਾਈ ਨਹੀਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਚਿਤਰਿਤਾ ਵਿਵਹਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੱਧਰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋਚ ਖੇਤਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕੈਰੀਅਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਮਾਂ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਹੈ ਸਕਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਤਾਬੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਅਕਤਿਕ ਅਸਿਰਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦ ਵਾਲਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਬੇਰੁਖੀ ਦਿਨ ਭਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦਾਸ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮਿਥੁਨ : ਵਾਹਨ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਖਾਸਾ ਲਾਭ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਉਚਾਈਆਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸੰਜੀਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੋ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਅਸਿਰਾਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਗ ਨਾ ਲਵੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਪਿਆਰ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੋ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਕੰਮ ਕਰ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੱਥ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਅਕਤਿਕ ਅਸਿਰਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦ ਵਾਲਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇ ਚਿੰਨਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੰਕਰ : ਭਰ ਤੁਹਾਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਖਿਆਲਾਂ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਰ ਸਹਿਜਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਦਿਉ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰਪੋਕ ਨਾ ਸਮਝੇ। ਬੋਲਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲੋੜ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਘਰ ਦਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁੱਸਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਕੰਮ ਕਾਰ ਤੁਹਾਡਾ ਬੋਝਾ ਸਮਾਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੀ ਦਲਾਲਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੰਮਕਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਟੀਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਫੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਿਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਬਣੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਬੇਕੋਝੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਇਹ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰੇਗਾ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਦਾ ਸਖਤ ਅਤੇ ਰੁਖੇ ਪਹਿਲੂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਚਲਦੇ ਤੁਸੀਂ ਅਸਿਹਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ।

ਮਿਥੁਨ : ਆਪਣੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦਾ ਪਿਆਨ ਰੱਖੋ ਖਾਸ ਤੌਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੇ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਵਿਚ ਛਾਵਨਾਤਮਕ ਖਾਣਾ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰਮਤ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਚਲ ਸੰਪਤੀ ਚੋਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਜਿੰਨਾਂ ਹੋ ਸਕੇ ਇਸ ਦਾ ਪਿਆਨ ਰੱਖੋ। ਜੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਿੱਧ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫੀ ਚਿੰਤਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰ ਸੁਖੀ ਜਾਣਦੀ ਮੰਤ੍ਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤੁਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ। ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਲਓ। ਆਪਣੀ ਰੁਚੇਵਿਆਂ ਭਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਅੱਜ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੋਗੇ। ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਦੇ ਤਣਾਵ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਕੰਕਰ : ਅੱਜ ਸਵਾਧੀਆਂ ਆਚਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਨਾਵ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਲੋਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਧੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇਕੱਲੇਪਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਓ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਭਰਿਆ ਸੋਲਣਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਸਮਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਖਾਸ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਜਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਹੋਵੇ। ਮਹਾਂਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਸਮੇਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੋ। ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦੂਰ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਖਬਰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਅਕਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਤੁਲਾ : ਆਪਣਾ ਸੰਤੁਲਨ ਨਾ ਖੋਏ ਖਾਸਤੌਰ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ। ਅੱਜ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤੁਹਾਡੇ

ਹੱਕ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਇਸ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਕੋਲੋਂ ਤੌਹਫੇ ਮਿਲਣਗੇ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੱਧ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਗੇ। ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਦਾ ਮਿਸਾਲ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਉਠਣ ਨੂੰ ਰਾਜੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ। ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮੀਤੀ ਸਮਾਂ ਖਰਾਬ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੂਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਲਵੋਗੇ।

ਰਿਸ਼ਭ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਚੱਲਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਹੀ ਖਰੀਦੋ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਥੱਕੀ ਅਤੇ ਉਦਾਸ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਤਣਾਵ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਭਲੀਭਾਂਤ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਗਾਵ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਓ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਾਲੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅੱਜ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੋਗੇ ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਸਮਝ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਰੱਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖੋਕਾਝੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਿਥੁਨ : ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਹੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਹੁਣ ਇਸ ਦਾ ਇਸਤਮਾਲ ਦਿਲ ਤੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਦਬਾਅ ਪਾਵੇਗਾ। ਦਿਨ ਚਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਆਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਤੁਸੀਂ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋਗੇ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਰਾਕਕ ਕਿਸੇ ਅਣਚਾਹੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਜਾਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਜਾਹ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਤੁਹਾਡੀ ਯੋਜਨਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਰਹੇਗੀ।

ਕੰਕਰ : ਘਰ ਵਿਚ ਤਣਾਵ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਕੇ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਓ। ਖਰਾਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅੱਜ ਚੰਗੀ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਚਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਘਰ ਵਿਚ ਰਸਮ ਵਿਵਾਹ ਆਦਿ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ। ਤੁਸੀਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਗੁਲਾਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰਹੋਗੇ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਵੋ। ਇਕ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਬਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਮੈਚ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਮ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਮਿਥੁਨ : ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਚੱਲਦੇ ਤੁਸੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਦਬਾਅ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇ ਦੀ ਦਵਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਚੌਣੌਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਬੰਧੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਗਲਤ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਹੌਸ਼ਿਆਰ ਰਹੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਠੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ। ਉਦਾਰਤਾ ਇਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਆਪਣਾ ਦਾਇਰਾ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਤਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਬੋਲਣ ਤੇ ਕਾਬੂ ਰੱਖੋ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦ ਤੁਸੀਂ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਿਚਕਾਰ ਦਰਾੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਤੇ ਮੋਢਾ ਭਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਰਥਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸਾਬਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਰਾਸ਼ੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਖੁਦ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੌਂਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਪਕੌੜੀ ਜਾਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨਾ। ਤੁਹਾਡੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੀਨ : ਘਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਖਾਸ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੋ। ਘਰੇਲੂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੋ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਹਨ। ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅੱਜ ਵੈਸੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਅੱਜ ਘਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਰੱਖੋ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਦਸਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਚਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਉਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਲਾਭ ਨਾ ਉਠਾਉਣ। ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਿਤਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਚਨ ਸੱਚ ਹਨ ਤੁਹਾਡਾ ਜੀਵਨਸਾਥੀ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਹਮਦਮਤ ਹੈ।

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਦੀ 'ਬਿੰਬਾਬਲੀ' ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਬਿੰਬ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ (ਪੁਸਤਕ ਪੜਚੋਲ: ਬਰਫ਼ 'ਚ ਉੱਗੇ ਅਮਲਤਾਸ)

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਤੇ ਸੋਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ, ਕਵੀ ਤੇ ਵਾਰਤਾਕਾਰ ਹੈ, ਸਫਲ ਮੰਚ-ਸੰਚਾਲਕ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੀ ਬੈਚੁਲਰ ਡਿਗਰੀ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਕਾਲਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੋਂ ਲਈ। ਟਾਊਨ-ਪਲੈਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਗਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਦੋ ਸਾਲ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਵੀ ਤੇ ਫਿਰ ਘਰ ਪਰਤਣ ਦੀ ਬਜਾਏ 1993 ਵਿੱਚ ਉਹ "ਬਾਹਰ" ਆ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨਾਰਥ ਈਸਟਰਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬੋਸਟਨ ਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਂਡ ਇਨਫਰਮੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਡਿਗਰੀ ਲੈ ਕੇ "ਸੋਫਟਵੇਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ" ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਮਾਂਟਰੀਅਲ ਜਾ ਵੱਸਿਆ। ਉਹ ਕਨੇਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੇਲ (ਛੱ-ਓਲ), ਆਈ.ਬੀ.ਐਮ.(1ਓ) 'ਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਮੈਰਿਟਿਵ' (ਸੋਫਟਵੇਅਰ ਕੰਪਨੀ) 'ਚ ਕਨੇਡੀਅਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਨੂੰ 1990-91 ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਲੈਨਿੰਗ ਐਂਡ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਦਾ/ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਸੀਮਤ ਸੀਟਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਤੇ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸੇਖੋਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਦੇ ਬੁਝਾਏ ਵਿੱਚ-ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਕਾਫੀ ਨੇੜਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਆਚਾਰ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾ ਪਿਆਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਯੂਥ-ਡੈਂਸਟੀਵਲ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਲਿੱਮ ਲੈਣੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿੱਚ ਅਕਾਰ ਜੇਤੂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਅੱਜ ਦਾ ਸੁਖਰਮ ਫ਼ਿਲਮ ਐਂਕਟਰ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਕਵੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਲੱਗਦੇ, ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਗੱਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਪਲੇਨੀ ਪੁਸਤਕ 'ਬਰਫ਼ 'ਚ ਉੱਗੇ ਅਮਲਤਾਸ' ਦੇ ਬਿੰਬਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਕਾਵਿ-ਮਈ ਵਾਰਤਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਮਾਈਕਰੋਬਲੋਗ ਵਿੱਚ ਵੱਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ 'ਕਲਮ-ਚੋਰ' ਵੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ-ਵਾਰਤਕ ਹੋਈਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਾਰਤਕ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੀ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਕਵੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ 'ਟਰੇਕ' ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚਲੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਲਾਗੇ-ਲਾਗ ਸਨ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ 'ਨਿੱਕੂ ਭਗਤ' ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁੰਡੇ ਕਦੇ ਭੱਜ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਕਤਾਰ-ਪੁਸ਼ਟਾ' ਦੀ ਦੇੜਾ ਲੈਣ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਨਿੱਕੂ ਵਾਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਕੋਲੋਂ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਪੁਸ਼ਟਾ ਲੈਣ ਨੂੰ ਉਹ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ਸੂਰਤ ਬਣਦੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ :

ਨਾਲ ਨਿੱਕੂ 'ਪੁਸ਼ਟਾ-ਦੇਰੀਆਂ' ਤੇ 'ਨਗਰ-ਕੀਰਤਨ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ। ਨਗਰ- ਕੀਰਤਨ ਵਿੱਚ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਉਣਾ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਮਾਈਕਰੋਫੋਨ ਤੋਂ ਮੁੜੀ ਹੀ ਪਹੁੰਚਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਨਾ ਵੀ ਪਹੁੰਚਦੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ 'ਕਵੀਆਂ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ 'ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ' ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਤਿੰਨ ਰੁਪਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਕਾਵਿ-ਭੇਟ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਦੇੜਾ' ਛਕ ਲਈ ਮੁੜ 'ਮੰਗ' ਟੇਕ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਸ਼ਟਾ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵਗੇ ਵੇਲੇਟਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਗੁੜ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਤੇ ਮੁਸ਼ਬੇ, ਬਲਦਾਂ ਦੀਆਂ ਟਾਲੀਆਂ ਦੀ ਟੁਟਕਾਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਸੰਗੀਤਮਈ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਮਿਲਵਰਤਣ ਦੇ ਖੁਸ਼ਸੂਰਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਸੇਵਾ-

ਮੁਕਤ ਹੋਇਆ 'ਤਾਰਾ ਫ਼ੋਜੀ' ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਲੜਾਈ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਕਿੱਸੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ੀ-ਪੇਸ਼ੀ ਗੁੜ ਦੀ ਮੋਹ-ਮਿੱਠੀ ਭਾਝ ਤੇ ਫੁਰ ਫ਼ਕਰ ਦੀ ਬਿਖਰ ਜਾਂਦੇ ਬਚੇ-ਬਚੇ 'ਚ ਵਰਤ ਜਾਂਦੇ ਉਸ ਦਾ ਪੁਸ਼ਟਾ ਬਣ 'ਵਾਰਲਡ ਵਾਰ' ਦੇ ਉਹ ਛਟ ਚਿਤਰਵਿਆਂ (ਪੰਨਾ-25)

ਘਰਾਂ ਦੇ 'ਵੰਡ-ਵੰਡੀਏ' ਦੌਰਾਨ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਉੱਸਰੀ ਹੋਈ ਦੀਵਾਰ 'ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਦੀਵਾਰ' ਦੇ ਬਿੰਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉੱਘੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਚਰਿ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਉੱਗੇ ਕੰਧੇ ਨੀ ਤੇਰੇ ਨੈਣ-ਨਖਸ ਜਿਉਂ ਕੰਡੇ ਨੀ ਤੂੰ ਵੰਡਾਂ ਪਾਉਣੋਂ ਬੱਕਦੀ ਨਾ

ਤੂੰ ਖੜੀ ਖਲੋਤੀ ਅੱਕਦੀ ਨਾ 'ਬਰਲਿਨ ਵਾਲ' ਜਿਉਂ ਢਹਿ ਜਾ ਨੀ ਜਾਂ ਰਤਾ ਕੁ ਹੇਠਾਂ ਬਹਿ ਜਾ ਨੀ (ਪੰਨਾ-32)

ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵੱਜੀ ਹਿਸਾਬ ਵਾਲੇ ਮਾਸਟਰ ਸਵਰਨ ਸਿਰੁੰ ਹੀ ਚੁਪੇੜ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ 'ਚੁਪੜ' ਨੇ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਤਰਤੀਬ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਦੁਖੀ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗੇ ਕਵਿਤ 'ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲ' ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਬਾਲ-ਪੌਨਾਂ ਨੇ 'ਕਲਮ-ਦਵਾਰ' ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਬਾਲ-ਪੌਨਾਂ' ਤੋਂ 'ਦਵਾਰ' ਦੇ ਡੋਕਿਆਂ ਦੇ ਬਿੰਬਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ : ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਲ-ਪੌਨਾਂ ਨੇ ਖੋਹ ਲਏ ਡੋਕੇ ਦਵਾਰਾਂ ਦੇ (ਪੰਨਾ-37)

ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀ 'ਜੁਗਾੜੂ ਛਿੱਦੇ' ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਗਾਥਾ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਵੱਲੋਂ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਬਿਆਨੀ ਗਈ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਉਹ 'ਪਿੰਚੀ ਪਿੱਤੂ' (ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਰੁੰ) ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਲੀ 'ਤਾਇਆ' ਬਣ ਕੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਪ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ 'ਕੋਲੋ' ਉਸ ਦੀ ਬੈਠ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ 'ਸੇਵਾ' ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਿੰਦਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਤੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 'ਈ-ਮੇਲ' ਤੱਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਮ-ਉਮਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਿਤੇ ਹੋਣਗੇ।

ਜੀ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਤੇ ਹੋਰ ਕੰਪਿਊਟਰੀ ਉਪਕਰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇ 'ਦੇਸੀ ਜੀ.ਪੀ.ਐੱਸ.' ਵਾਲੇ ਕਾਂਡ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਿੰਡ 'ਨੂਰਪੁਰ ਜੱਤਾਂ' ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੀ ਬਰਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ 'ਐਂਡਰੋਸ' ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਸ ਦੋਸਤ ਦੇ ਸਹੁਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ 'ਤੀਰ-ਤੁੱਕੇ' ਲਾ ਕੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ 'ਦੇਸੀ ਜੀ.ਪੀ.ਐੱਸ.' ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਡਲਹੌਜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਯੋਜਿਤ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ 'ਟਰੇਕਿੰਗ ਕੈਂਪ' ਦੀ ਯਾਦ ਵੀ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ 'ਟਰੇਕਰਾਂ' ਨੂੰ ਲੰਮੀਆਂ ਲਾਤਾਂ ਵਾਲੇ 'ਲਾਲੀ' ਦੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸੀਟੇ 'ਤੇ ਪਾਈਆ ਉੱਪਰ ਕਈ ਫੁੱਟ ਲੰਮੀ 'ਘੀਸੀ' ਕਰ ਕੇ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸੁਖਦ ਘਟਨਾ ਵੀ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਝਰਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰਮ-ਗਰਮ ਸੁਆਦਲੀ ਚਾਹ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਬੁਝਰਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਸਾ-ਪੈਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਪੁਰਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ 'ਸੁਆਦਲੀ ਗਰਮ ਚਾਹ' ਅਤੇ 'ਕੜਾ' ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਦੇ ਵਧੀਆ ਬਿੰਬ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਆਪਣੀ 'ਨਾਨੀ ਮਾਂ' (ਬੀਬੀ) ਨੂੰ ਬੋਸਟਨ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨੀ ਤੱਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚਦੀ 'ਗਾਥਾ' ਵੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਵੱਲੋਂ ਬੜੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਨਾਟਕੀ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚਿੰਨੀ ਲਿਖ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਉੱਪਰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਡਾਕ-ਟਿਕਟਾਂ ਲਾ ਕੇ ਸਵੇਰੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਕਰਨ ਦੇ ਮਿਆਲ ਨਾਲ ਸੌਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸੇ ਰਾਤ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਫ਼ੋਨ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਵੱਲੋਂ 'ਕੁਆਂਟਮ ਰਿਸ਼ਟਿਆਂ' ਦੇ ਬਿੰਬ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬਣਦੇ ਤੇ ਪਿੱਛੜਦੇ ਹਨ।

ਇਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਪਰਵਾਸ' ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਣਿਆਂ ਉਹ 'ਬਾਪ

ਗੁੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆਰ ਵੰਡੋ

ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ। 'ਗੁੱਸਾ' ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਭਾਰ ਵੱਡਾ ਭੇਦ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਪਲ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਕਈ ਵਾਰ ਹੱਸਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੋਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਅਸੀਂ ਕੰਬਦੇ ਚੁੱਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਲ ਭਰ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਭੱਟ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁੱਸਾ ਅਕਸਰ ਉਸ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਵੱਧ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਗੱਲ ਸਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਗੱਲ ਸਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਗੁੱਸਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੰਟਰੋਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਵਿੱਚਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੁੱਕਣ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਈਰਾਮਾ ਤੇ ਹੰਕਾਰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਾ ਆਉਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨਰਦਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲੱਭਣਾ। ਨਰਦਰ ਦੀ ਅੱਗ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗੁੱਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਿਆਰ ਵੰਡੋ। ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬਣਾਈ ਹਰ ਸ਼ੈਲੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਗੁੱਸਾ ਆਵੇ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੁਕ ਜਾਓ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਗੜਦੇ ਹਨ ਸੁਖਦੇ ਨਹੀਂ। ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਗੁੱਸਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹੀ ਗੱਲ ਮਾਮੂਲੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਗੁੱਸਾ ਪਲ ਭਰ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਵਧਾਓ ਨਾ ਸਗੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਹਾਉਮੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਛੋਟੀ-ਛੋਟੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬੁਝਦਿਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਹਾਦਰ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਵੀ ਹੱਸ ਕੇ ਚਲੇ। ਗੁੱਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨ ਅਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੱਸਾ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਵੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁੱਸਾ ਅਕਲ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਲਏ ਵੈਸਲੇ ਅਕਸਰ ਗਲਤ ਹੀ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਗੁੱਸਾ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਹੀ ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜਖਮ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੰਦਾ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਉਹ ਜ਼ਖਮ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭਰਦੇ।

ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਆਵੇ ਵੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਰੱਖ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚੋ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਗਲਤ ਹੋਵੇ। ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸਭ ਦਾ ਵੱਖਰਾ - ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਵੀ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗੁੱਸੇ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਦਗੀ ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਹੈ ਇਸਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਸ਼ੀਆਂ - ਖੇਡੇ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਓ। ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰੰਗ ਭਰੋ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਬਸੂਰਤ ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹੋ।

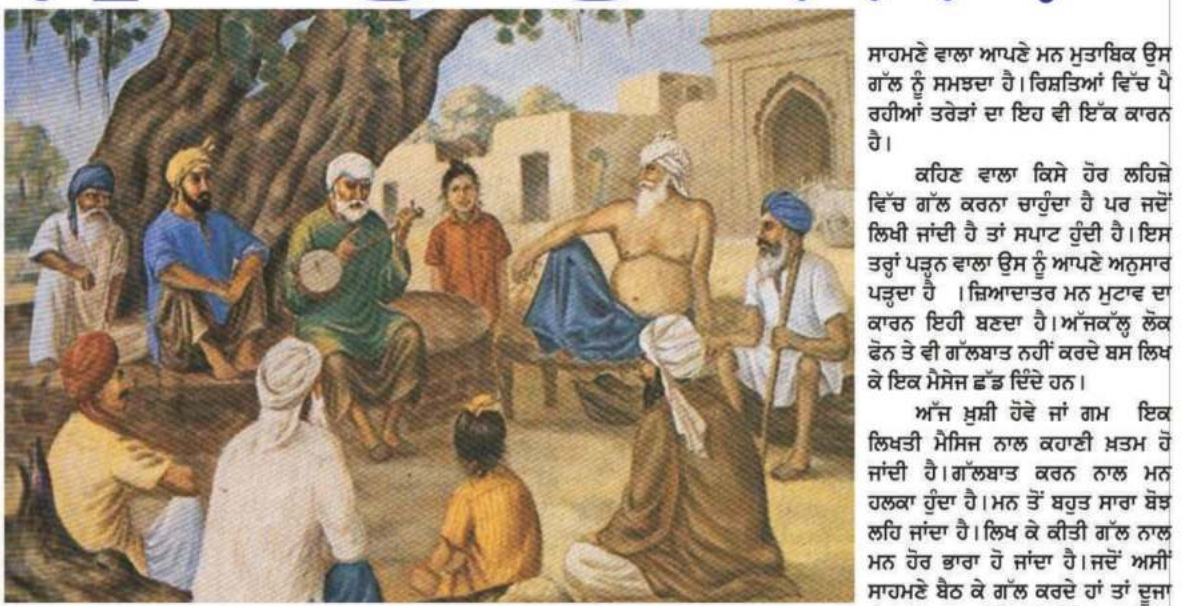

ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸੰਘਾ 99150-33176

ਸੱਥ 'ਚ ਬਹਿ ਕੇ ਹਾਸਾ ਚੱਲਾ

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸੰਘਾ

ਅਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਗੱਲਬਾਤ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਿਗਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਕਰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਥਾ ਰਸਿਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੱਥ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਕੇ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਜੀਦਾ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਭਿਅਚਾਰ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਸੀ। ਮਰਦ ਜੇਕਰ ਸੱਥ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਔਰਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹਿ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸੀ।

ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਫੁਲੂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਅਸਰ ਸੀ ਇਹ ਭੁੱਲ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਹਲਕਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਉੱਥੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੁੱਖ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸੱਥ ਹੋਰ ਗੁੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਅੱਜ ਤਰਕੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਸੱਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੰਜੀਦਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹਲਕੀਆਂ ਫੁਲਕੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵੀ ਹੈ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ।

ਦੁੱਖ ਸੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਘਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਿਆਂ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਇਹ ਤੱਥ ਜੋ ਟੁੱਟ ਗਈ ਹੈ ਅੱਜ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਚੁੱਪਚਾਪ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਕੇ ਸਾਡੀ ਸਾਇਲੈਂਟ ਰੋਜ਼ਟ ਨਾਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਨੂੰ ਲੈਪਟਾਪ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਅਸੀਂ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਪਰ ਮੋਬਾਈਲ ਤੇ ਚੈਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਬੋਲ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਵੱਗ, ਲਹਿਜ਼ਾ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਿਖ ਕੇ ਕੀਤੀ ਚੈਟ ਵਿੱਚ

ਅਲੱਗ ਹੀ ਸਿਰਦਰਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਫਿਕਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਫਿਕਰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਕਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲਾ ਕਿਤੇ ਵਿਅਸਤ ਹੋਵੇ ਜੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਸੋਚ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਛੱਡ ਕੇ ਜਿਸ ਰਾਹ ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਪਏ ਹਾਂ ਉੱਥੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਸਾਡੇ ਹਨ ਤੇ ਜੁਆਬ ਵੀ ਸਾਡੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਲਝਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਮਨੁੱਖ ਇਕੱਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੋਰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਰੁਝਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕੱਲੇਪਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿੱਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਗਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਸਾਡੇ ਸਭਿਅਚਾਰ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਬੋਝ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਪਣੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕੱਲੇਪਣ ਇੱਕ ਮਾਰੂ ਰੋਗ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਰ ਪਸਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕਈ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਈ ਕੋਈ ਫੋਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰੋ। ਇੱਥਰ ਉੱਥਰ ਦੀਆਂ ਹਲਕੀਆਂ ਫੁਲਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋ। ਮਜ਼ਾਹੀਆ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋ। ਜਿੰਦਗੀ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਲੱਗੇਗੀ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚੋਂ ਜੇਕਰ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੁਝ ਬਚਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲਈਏ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੀ ਬਚਾ ਲਵਾਂਗੇ।

ਸਹੂਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖ

ਸੁਖਮੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੁਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਖੁਸ਼ ਜਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਭੋਗ ਰਹੇ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ 35 ਤੋਂ 40 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਲੋਕ ਮਨ ਦੀ ਉਦਾਸ ਅਵਸਥਾ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਕੇਵਲ ਆਰਥਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੂੰ ਹੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਬੀਤਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੁਖਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ 'ਚ ਉਡਾਲ ਸਾਇਆ ਹੈ? ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ - ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੋਂ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ - ਤਿਵੇਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮਹੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਲੰਬੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗਪਤੀ, ਸੇਨ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਕੁਝ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਕੂਲ ਰਾਹ ਚੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੋੜਵੰਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਲਤ ਨਸੀਬ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੇਗੀ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਕੁਝ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਚ ਵਾਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਕੀ ਬਣਨਾ ਹੋਇਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਬਰਨਾਰਡ ਰਸਲ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਮੈਂ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਜਾਂ ਸੰਤ-ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤਦ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜਦ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਬਗੀਚੇ 'ਚ ਰੁੱਖਾਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਤਦ ਇਹ ਸਹਿਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਯੋਗ ਅਨੁਭਵ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਰਜ ਬਰਨਾਰਡ ਰਸਲ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ?" ਤਾਂ ਬਰਨਾਰਡ ਰਸਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੀ, "ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਰੁੱਖਾਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਵੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।"

ਮੁੱਕਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਖੁਸ਼ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰੰਗਤਾ ਅਤੇ ਰੁਚਾਵੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਰੰਗ ਅਤੇ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਕਈ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਭੋਗ ਸਕਦੇ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਨਿੱਘੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿਣਾ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਭਰ ਲਈ ਹਮਦਰਦ ਸਾਥ ਦੇ ਮਿਲ ਜਾਣਾ

- ਕਵਿਤਾ - ਛੱਡ ਦੇ ਲਿਖਣਾ

ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਹਾਲ, ਸੁਣਾਇਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਤਾਰੀਂ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀਂ ਮਰਨੋਂ ਖੁਦ ਖੋ, ਬਚਾਇਆ ਨਾ ਗਿਆ। ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਿਸ ਜਿਸ ਨੂੰ, ਓਸੇ ਨੇ ਹੀ ਖਿਲਾਰ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਓਸੇ ਨੇ ਖਰ ਬੋਲ ਕੇ ਚੁੱਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਾ, ਮਸਲਾ ਹੋਰ ਉਲਝਾਇਆ ਸੀ। ਨਾ ਕੱਢੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਣ ਮੇਰੀ ਦਿਲ ਚ, ਨਾ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ। ਬਾਇਦ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਦੂਰ ਹੀ, ਤਾਰੀਂ ਕਦੇ, ਨਾ ਗੱਲੇ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਨਾ ਰਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੁਣ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਤੇ, ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਚਰਦ ਚ, ਹੁੰਦਾ ਪੀ ਘੁੱਟ ਜੀ ਰਿਹਾ। ਦਿਲ ਕਰੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਈ ਵਾਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ, ਸੋਚਾਂ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕੀ ਕੀ ਰਿਹਾ। ਦਿਲ ਦਫ਼ਨ ਦੁੱਖਾਂ ਚਰਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁਝ, ਲਿਖ ਗਾ ਬਾਹਰ ਨਿੱਤ ਲਿਖਾ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਛੱਡ ਦੇ ਲਿਖਣਾ ਸੰਗਰੁਬਰੀ, ਲਿਖਿਆ ਤੇਰਾ ਨਾ ਸਮਝ ਕਿਸੇ ਨਾ ਆ ਰਿਹਾ।

ਸਰਬਜੀਤ ਸੰਗਰੁਬਰੀ ਪੁਰਾਣੀ ਅਨਾਜ ਮੰਡੀ, ਸੰਗਰੁਬਰੀ 9463162463

ਤਸਵੀਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ... ਜਿਹੜਾ ਫਸ ਗਿਆ ਜੋ ਫਸ ਗਿਆ

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਸੀਤੇ ਨੇ ਨਾਨਕ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਕੇ ਵੀਰਪਾਲ ਕੋਲ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ.... ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਨੁਕਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਹੀ ਕੀ ਹੈ..... ਐਫੋ ਮਾਂ ਹੀ ਬੋਲੀ ਗਈ ਹੈ..... ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਕਰਦੀ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣੀ।"

ਪਰ ਸੀਤੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਦੇ ਕਿ ਭੋਜ ਦਿੱਤਾ।

"ਮਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਦੇ ਮੇਰੀ ਤੋਂ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ... ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।"

(ਹੰਤੂ ਵਹਾਉਣ ਲੱਗ ਗਿਆ)

"ਨਾਨਕਾ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰ ਇਹ ਹੋਰ ਮਗਰਮੰਡੀ ਹੰਤੂ ਵਹਾਏਗਾ.... ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੂੰ ਸਮਝ ਲੈ, ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਵੀ ਮਰ ਗਈ ਹੈ.... ਇਹ ਭਰਮੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੂੰ ਨਾ ਹੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

"ਬੇਬੇ ਆ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣਾ ਵੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭਰਮਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ... ਹੁਣ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ ਦੇ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਾਂ ਤੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਵੇ।"

(ਗੱਲਾਂ ਚੱਲੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਘੰਟੀ ਵਜਾਈ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਨਾਨਕਾ ਘਰੇ ਹੀ ਹੈ।)

"ਕੌਣ ਹੈ ਬਾਈ ਆ ਜਾਉ ਅੰਦਰ ਘਰੇ ਹੀ ਹਾਂ।"

ਸੀਤੇ ਬਾਹਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਵੀਰਪਾਲ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਆਇਆ ਹੈ।"

(ਇੰਨੇ ਵਿੱਚ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ)

"ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਜੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ.. ਹਾਂ ਬੇਬੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ਗੱਲ ਨਾਨਕ ਨਾਲ ਕਿ ਨਹੀਂ..."

"ਨਹੀਂ ਪੁੱਤ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਬਸ ਇਹ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਾਹਰ ਵਿਅਸਤ ਰਿਹਾ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਆਪ ਹੁਣ ਕਰ ਹੀ ਲੱਗੇ ਸੀ, ਇੰਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰਾ ਆ ਖਤ ਕਰਾਇਆ।"

"ਚਲੋ ਠੀਕ ਹੈ, ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇੱਕੱਠੇ ਘਰੇ ਮਿਲ ਗਏ। ਨਾਨਕਾ ਤੇਰੇ ਲਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਘਰ ਹੈ।"

"ਪਰ ਮੈਂ ਭੈਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅੱਜੇ ਭੇਡ ਦੇ ਸਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ।"

"ਉਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਆਪੇ ਹੀ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ.... ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਜੇ ਕੁਝੀ ਵਾਲੇ ਭੇਡ ਦੇ ਸਾਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਮੰਨ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਿਰ ਠੀਕ ਹੈ।"

"ਕਿਉਂ ਮਾਂ ਜੇ ਉਹ ਮੰਨ ਜਾਣ ਤਾਂ

ਆਪਣੀ ਕੀ ਸਲਾਹ ਹੈ।" ਨਾਨਕ ਵੀਰਪਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

"ਬਾਈ ਜੀ ਵੇਖ ਲਉ...! ਜੇ ਉਹ ਰੁਕ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਲੈ ਲਉ ਟਾਇਮ ਕੁਝੀ ਦੇਖ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੇ ਪਸੰਦ ਆ ਗਈ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਾਂ .....ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।"

(ਵੀਰਪਾਲ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ)

"ਚਲੋ ਠੀਕ ਹੈ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਵੈਸੇ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਨਾ ਕੁਝੀ ਦੇਖਣ ਲਈ।"

"ਹਾਂ .....ਤਾਂ।" ਬੇਬੇ ਤੇਜੀ ਨਾਲ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬੋਲ ਪਈ।

"ਠੀਕ ਹੈ ਫੇਰ ਛੇਤ ਸੀ ਮੈਂ ਚਲਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਖੁਸ਼ - ਖਬਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।"

ਖ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

"ਬੇਬੇ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਤੇਰੇ ਪੱਤਰ ਦੇ ਚਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਨਾ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੁਝੀ ਦੱਸੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸਨੂੰ.....!"

"ਆਹ ਸੁਣ ਲਉ ਬੇਬੇ ..... ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ਜਾਂ ਦੋਸਤ.....!"

"ਪੁੱਤ ਮਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਦੋਸਤ ਹੀ ਪਰ ਤੇਨੂੰ ਲੱਗਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਛੇਤੀ ਹਾਂ।"

"ਵੀਰਪਾਲ ਤੂੰ ਵੀ ਹੱਦ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਚੱਲ ਨਿਆਣਾ ਹੈ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਿਆਣੀ ਬਣ।"

"ਇਹ ਜੇ ਤੇਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਨਿਆਣਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਭਜਨ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਆਖੀਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਨਿਆ ਕੇ ਦੁੱਖ ਵਾਲੀ ਬੋਲਣ.... ਵਿਚਾਰਾ ਐਏ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਣਾ ਰਿਹਦਾ ਹੈ।"

"ਏਥੇ ਲਾ ਏਥੇ ਲਾ ਬੇਬੇ ਕਿਵੇਂ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇਰੀ ਨੂੰ।"

"ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਨਾਨਕਾ .....ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਨਾਨਕਾ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਮਾਂ ਤੋਂ ਤੇਰੀ ਬੇਬੇ ਦੀ ਨੂੰ ਹੋ ਗਈ ਸਾਬਾਸ.....ਸਾਬਾਸ ਪੁੱਤ ਮੈਨੂੰ ਆ

ਹੀ ਉਮੀਦ ਹੀ ਸੀ ਤੇਰੇ ਤੋਂ.....!"

"ਵੀਰਪਾਲ ਰੱਬ ਦਾ ਵਸਤੂ ਹੈ ਨੀ ਤੂੰ ਹੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਹ.....!"

"ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਈ ਜਾਈ ਬੇਬੇ ਇਹਨੂੰ ਨਾ ਕੁਝ ਸਮਝਾਈ ਜਿਹਨੇ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰਮ ਵੇਚ ਕੇ ਖਾਹ ਲਈ ਹੈ ਜਿਹੇ ਜਿਹਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹੇ ਜੇਹੀ ਮੱਟ ਹੋਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

"ਬੇਬੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ.....!"

"ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਦੱਸ ਕੀ ਕਰੇਗਾ..... ਰੁੱਕ ਕਿ ਉ... ਹੈ ਗਿਆ ਹੈ .....?"

"ਬੋਲ .....ਬੋਲ ਉਸੇ ਲਈ ਹੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮੁੜਕਿਲਾਂ ਨਾ ਲ ਪਾਲਿਆ ਹੈ ਤੇਨੂੰ।"

"ਤੂੰ ਕੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਨੋਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪਾਲਦੇ ਹਨ।"

"ਵੇ ਤੂੰ ਹੀ ਚੁੱਪ ਕਰ ਜਾਹ... ਭੋਰਾ ਸ਼ਰਮ ਹੀ ਕਰ ਲਉ..... ਕਿਉਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।"

ਨਾਨਕ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਬੇ ਕੰਮ ਨੇ, "ਮੈਂ ਕੋਈ ਵਿਹਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ... ਆਖ ਸਹੁਟਰ ਲੋਕੇ ਬਾਹਰ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

"ਵੀਰਪਾਲ ਤੂੰ ਹੀ ਕੋਈ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਿਆ ਕਰ..... ਨਾਨਕ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਿਆਣਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।"

"ਬੇਬੇ ਨਿਆਣੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤੇਰੇ ਪੱਤਰ ਦਾ ਇਲ ਕਰੇ ਮੇਰੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰ ਦੇਵੇ..... ਮੈਂ ਤੇਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦੱਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇਰੇ ਲਾਡਲ ਦੇ ਚੱਜ ਮਾਝੇ ਹੀ ਨੇ ਜੇ ਸੱਭਾਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਭਾਲ ਲੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ .....ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਸ਼ੈ ਆ ਦਿਆ ਕਰ।"

"ਵੀਰਪਾਲ ਮੈਂ ਤਾਂ ਭਰਦੀ ਹਾਂ .... ਬਸ!"

"ਇੰਤ ਭਰਕੇ ਜਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਨਿਕਲੇਗੀ ਬੇਬੇ ਜਿੰਨਾ ਭਰੇਗੀ, ਉਹਨਾਂ ਹੀ ਭਰਾਵੇਗਾ ਇਹ.....!"

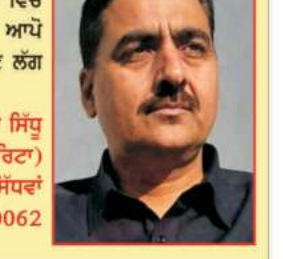
ਦਿਹ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸੁਭਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਿੱਧੇ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਡਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਭਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਮਹਾਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਨਿਕੰਮੀ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਹਿਲੀ ਫੀਲਡ ਪੋਸਟਿੰਗ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਰ ਰਾਜੇ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦ ਦਾ ਰੂਪ ਪਾਰ ਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਉਡਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਹੈ ਤੇ ਘੱਟ ਗਰੀਬੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਲਸਵਰੂਪ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਤੱਕ ਵੀ ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੇ ਬੁਲੰਦ ਵਰਗੇ ਮਹਿੰਗੇ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੁਭਿਆਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਈਕਲ ਖਰੀਦਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਅਫਸਰ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸੁਭੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਕੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਹਾਲ ਦੀ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਅਫਸਰ ਸਤਿੰਦਰ ਚੈਨ (ਕਾਲਪਨਿਕ ਨਾਮ) ਸੰਗਰੁਬਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸਭ ਫੀਲਡ ਵਿੱਚ ਬਤੌਰ ਏ.ਐਸ.ਪੀ. ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸੰਗਰੁਬਰ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗਾ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਸੱਲਾਂ ਕਲਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਅਫਸਰ ਬਤੌਰ ਏ.ਐਸ.ਪੀ. ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਚੰਗੀਗੜ੍ਹ - ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨਾਲ ਗੁੱਝੇ ਸਬੰਧ ਸਨ। ਉਹ ਵਗਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਕੜਾ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਇੱਕ ਚੋਟੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਤਿੱਤਰ ਵੀ ਭੇਜਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਬਾਇਆਂ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨੁਮਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਤਿੱਤਰ ਦਾ ਕੋਡ ਨੇਮ ਟੈਗੋ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਵਾਇਰਲੈੱਸ 'ਤੇ ਬਾਇਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਆਪਣੀ ਟੈਗੋ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ, ਅਰਥਾਤ ਕਿੰਨੇ ਤਿੱਤਰ ਪਕੜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਬਾਣਾ ਦਿੱਚਾਰਜਾਂ ਤੇ ਸਭ ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਕ ਕੇ ਰਾਗ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 3 ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਚੈਨ ਨੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਆਪਣੀ ਸਭ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਏ.ਐਸ.ਓ.ਉ.ਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਚੁਲ੍ਹੇ, ਨਾ ਖਾਉਂਦਾ, ਨਾ ਖਾਣੇ ਦੁੱਗਾ, ਵਰਗਾ ਸਖਤ ਕੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸਭ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਿਸ਼ਤ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਸੱਕੀ ਕਿਰਦਾਰ ਵਾਲੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਸਬੰਧੀ ਲਿਖ ਲਿਖ ਕੇ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਡਰ ਗਏ ਤੇ ਐਸ.ਐਚ.ਉ. ਵੀ ਮਾਹੌਲ ਗਰਮ ਹੋਇਆ ਪਰ ਚੈਨ ਦੀ ਸਭ ਡਵੀਜ਼ਨ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਉ. ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਕੋਲ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ।

ਉਸ ਸਭ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਧੀਆ ਮਲਾਈਦਾਰ ਬਾਣੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਲਈ ਅਸਹਿ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਰੀਡਰ ਹਾਰੀ ਐਸ.ਐਚ.ਉ. ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਵਾਏ ਤਾਂ

ਚੱਲਣਾ... ਸੰਪੀਦ ਇੰਦ੍ਰਾ, 84375-56667

ਬਲ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਲੋਂ ਵਸਾਏ ਸ਼ਹਿਰ ਰਲੋਂ ਰਲੀਏ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਸੰਖੇਪ ਭੂਮਿਕਾ - ੧੯੯੬ ਦੇ ਖੋਜੀ ਕਵੀ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਨੇ 1504 ਵਿੱਚ ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਾਰੋਵਾਲ ਤਹਿਸੀਲ ਸ਼ਕਰਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 22 ਸਤੰਬਰ 1939 ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੱਕ 18 ਸਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁਮੁਲੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੇ 18 ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਖੱਤਰੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰੋੜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਪਨ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਾਂ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਪੁਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸ਼ਹਿਰ। ਲਗਭਗ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਹਿਤ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਵਸ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਕਬਰੇ ਬਣਾਏ। ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਮਾਰਗ ਕਰਕੇ ਮਕਬਰੇ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਖਵਾਲਾ ਕਲਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨਦੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਬਸਤੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਡੇਰਾ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜੰ ਦੇਵ ਜੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਖੰਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਵੱਡ ਛਕਾਣਾ, ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ, ੧੯੯੬ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਫੈਲਾਇਆ, ਨਾਮ ਜਪਣਾ, ਸਰਬਤ ਦਾ ਭਲਾ, ਅੰਧ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਥਾਨ ਯਾਤਰੀਆਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲਗਭਗ 30 ਮਿਲੀਅਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੁੱਖ ਤੀਰਥ ਭਵਨ 1925 ਵਿੱਚ ਰੂਪ ਦੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਰਦਾਰ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ 135600 ਦਾ ਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ 1995 ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਈ 2017 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਸਥਿਤ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨ ਈਕੋ ਸਿੱਖ ਨੇ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਚਾਰੇ ਤਰਫ 100 ਏਕੜ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ। ਨਵੰਬਰ 2018 ਵਿੱਚ 42 ਏਕੜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਪ੍ਰਾਂਗਣ, ਸੰਗ੍ਰਹਿਅਾਲਕ, ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਕਮਰੇ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ ਕਮਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਥੇ 20 ਫੁੱਟ ਦਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਖੂਹ ਫੋਟੀਆਂ ਦਿੱਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਲਗਭਗ 500 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਮੂਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਤੀਆਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਇੱਥੇ ਹਰ ਕਦਮ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਲਾਵਾਂ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਜਾਣ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੁਸੀਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ। ਭਾਰਤੀ ਕਰਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਰਮੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ।

ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਜਨਾਬ ਨੂਰ ਅਹਿਮਦ ਜੱਟ ਹੋਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੋਨੋਡੀਅਨ ਘੜੀ, ਇੱਕ ਪਰਵਿਊਟੀ ਦੀ ਬੀਬੀ, ਉਸ ਦੀ ਬੇਗਮ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਟ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਕੱਪੜੇ ਖੜੇ ਸੀ। ਸਿਕਿਉਰਟੀ ਵਾਲਿਆਂ ਪੰਗਾ ਖੜਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਘੜੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕਦੇ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦੋਸਤ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸ਼ੁਭ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਐਂਟਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕੀਤੀ ਪਰ ਮੈਂ ਘੜੀ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਬਯੋਜਿੱਦ ਸੀ। ਅਖਿਰ ਉਸ ਮਹਿਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਲੇਖਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਲਈ ਘੜੀ ਆਦਿ ਸਾਮਾਨ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਪੋਲੀਓ ਬੁੱਟਾ ਪਿਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਰੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਚੈਕਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਿਕੋਰਡਿੰਗ ਏਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਉੱਥੇ ਚੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੀਮਾ ਵੱਖ ਕੇ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਖੁਸ਼ੀ ਰੂਹ ਤੱਕ ਉਤਾਰ ਗਈ ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਗੁਰੂਪੁਰ ਫੋਟੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਫੋਟੋਆਂ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਮਰੱਥ ਸਮੇਂ ਗਲਿਆਰਾ ਨਵੰਬਰ 2028 ਨੂੰ ਖੋਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ 550 ਯਾਤਰੀ ਆਏ। ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਮੰਤਰੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨੇ ਗਲਿਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਇ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਸ਼ਬਦ ਚਿੱਤਰ ਵਾਰਤਾ - ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸ਼ਕਰਗੜ੍ਹ ਤਹਿਸੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਾਰੋਵਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਲਈ

ਕਈ ਵਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਿਆ ਪਰ ਕਈਆਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤਨਵੀਰ ਸਾਦਿਕ ਅਤੇ ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ ਜੱਟ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਕਈ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਹਰ ਹੱਥ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫੋਨ ਆਉਂਦੇ ਕਿ ਆਉਂਦੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਆ ਕੇ ਮਿਲ ਲਈਏ। ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤਨਵੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਗਏ ਸੀ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ 8-10 ਸਾਲ ਲੇਖਕ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਆਏ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਵਾਲਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਗਹਿਰੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੁਮਾ ਦੋਸਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਬਸ ਜਦੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਖੁੱਲਿਆ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਖਾਂਸਾਂ ਸੀ ਕਿ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਏ ਤਾਂ ਆਖਿਰ ਮੇਰੇ ਪਰਮ ਮਿੱਤਰ ਉੱਥੋਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲੀਏ ਬਸ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠੋ-ਬੈਠੋ ਵੈਸ਼ਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਰਾਜੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਹਨੁਮਾਨ ਚੌਕ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ ਜਾਣਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ, ਖੈਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਕੋਢੇ ਤੋਂ ਫਾਰਮ ਭਰਵਾ ਕੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਬਾਅਦ 12 ਮਈ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਮਿਲ ਗਈ। ਐਤਵਾਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਬੈਠਦਾ ਸੀ, ਛੁੱਟੀ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਲਈ ਗੁਗਲ ਤੋਂ ਖੋਜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਕੋਰੀਡੋਰ ਆਨਲਾਈਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਫਾਰਮ ਆ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਢੇ ਤੋਂ ਭਰਵਾ ਲਵੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਹੁ ਦੇਰ ਪਰ ਮਨ ਮਰਗੀ ਵੀ ਤਾਰੀਖ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਹਾਡਾ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਕੋਰੋਨਾ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ, ਦੋ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਾਈਜ਼ ਫੋਟੋ, ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ, ਪੈਨ ਕਾਰਡ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਾਸਪੋਰਟ ਸਿਰਫ ਪਹਿਚਾਣ ਪੱਤਰ ਲਈ ਇਸ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਾਇਰ ਲੇਖਕ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚਲੋ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਚੱਲੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਸੀ ਉਹ ਡੱਟ ਮੰਨ ਗਏ। ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਦੋਸਤ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਉਣਗੇ। ਸਭ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ।

ਪਿਚਵਾਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਯਾਦ ਸਾਂਝੀ ਰਹੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹੁਰਤ ਬਸ ਖੜੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਤੇ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬੈਠ ਗਏ। ਬੋਰੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਬਸ ਚੱਲ ਪਈ, ਮੱਠਮ ਰਤਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਰੰਗ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਇੱਥੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਵਿਛੋੜੇ ਹੋਏ ਦੇ ਸੜੇ ਭਰਾ ਹੋਣ। ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਗਏ ਉਹ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕ ਤੋਗ ਬਾਬਾ ਨਾਨਕ ਵਿਖੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਫੋਟੋ ਹੁੰਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਾਂ, ਸਾਡੀ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦੀ ਬੇਮਿਨ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵੈਰੀਕਟਰ ਦੇ ਸਿਆਹ ਦੀ ਸੀਮਾ ਰੇਖਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੀਮਾ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਾਂ, ਉਹ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਏਨੇ ਸਖ਼ਤ ਪਹਿਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਚੋਟਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਪਰਤੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ ਯਾਦ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਪਿਆਰ ਮੁਹੱਬਤ ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼ਰਕਾਰ ਹੈ, ਬਸ ਚੱਲਣ ਲਾਗਿਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛੇ ਖੱਬੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਆਤਮ ਬਲ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਜੋ ਨਿਹਾਲ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਫੜ ਦਿੱਤੇ। ਸਤਿਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਉਚਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਤਿਨਾਮ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਪਿੱਛੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਹ ਵੀ ਬੋਲਦੇ। ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਂ ਹੀ ਖਤਮ। ਬਰਲਿਨ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਗਈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕੋਰੀਡੋਰ ਵਿੱਚ ਬਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਈ। ਭਾਰਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਇਹ ਕੋਰੀਡੋਰ ਲਗਭਗ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਹੈ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉੱਥੇ ਬੱਸ ਰੁਕਦੀ ਹੈ ਸਭ ਉੱਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਛੱਤ ਵਾਲਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ ਇੱਥੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਰਮੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਜਿੰਨੀ ਮਰਗੀ ਇੱਥੋਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਰਮੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਇੱਥੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੀਸ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 20 ਡਾਲਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਰਮੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲੈ ਲਈ। ਉੱਥੇ ਖਰੀਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮਿੰਨੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਆਰਜੀ ਤੋਂ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕਰਮੀ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਰੁਪਈਆ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰੁਪਈਏ ਅੱਸੀ ਪੈਸੇ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਕਰਮੀ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚੈਕਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਟੈਕਸ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਡੂਪਟਾ ਖੁਸ਼ਹੁਰਤ ਪਾਕ ਕੇ ਇਸ ਪਾਕ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਕਿਰਪਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦਿਲਕਸ਼ ਟ੍ਰੇਪੂ ਮਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹੁਰਤ ਪਾਕ ਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪ ਵਿੱਚ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਸਾਡਿਆਚਾਰ ਦਾ ਸੂੱਚਕ ਪ੍ਰਤੀਕ। ਇੱਥੇ ਬਿਸ਼ਨ ਫੋਟੋਆਂ ਚਿੱਚਵਾਈਆਂ, ਮੀਂਹ ਫਿਰ ਮੱਠਮ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪੁੰਨਾ ਛੋੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ ਉੱਥੇ ਫਿਰ ਪੁਰੀ ਚੈਕਿੰਗ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਸੱਤ ਤੋਂ ਅੱਠ ਕਿਲੋ ਭਾਰ ਨਾਲ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਫਿਰ ਬੱਸਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੀ, ਸਭ ਯਾਤਰੀ ਬੈਠ ਗਏ। ਫਿਰ ਜੈਕਾਰਿਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਬੱਸ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਹਰ ਚੈਕਿੰਗ ਪੋਸਟ ਤੇ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆਂ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੀ ਇਮਾਰਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਜਗਿਆਸਾ ਨੂੰ ਖੰਡ ਲੱਗ ਗਏ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਮਨਮੋਹਣੇ ਦਰਸ਼ਨ। ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕ ਨਾਟਕ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕਾਗਰਤਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰੇ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੁਲਾਜ਼ਿਮ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਿੱਖ ਲੜਕੀ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਥੇ ਕੀ ਹੈ? ਸਭ ਕੁਝ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਨ ਮਨ ਰੂਹ ਆਨੰਦਿਤ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹਕੀਕਤ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਣੇ ਹੋਣ। ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਦੇ ਬਰਾਮਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਦਰਲੇ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੰਗਮਰਮਰ ਦਾ ਦਿਲਕਸ਼ ਫਰਸ਼, ਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤ ਸ਼ਬਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਜੋੜਾ ਘਰ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਜੱਥੇ (ਜੁੱਤੇ) ਜਮ੍ਹਾਂ ਬਰਕਾ ਕੇ ਟੋਟਣ ਲਾਏ। ਇੱਥੇ ਜੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਨ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਡਿਊਟੀ ਰੂਮ ਹੈ। ਸਭ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸੁਨੁਨ ਭਰਿਆ ਅਲੌਕਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਤਨ ਮਨ ਰੂਹ ਨੂੰ ਛੂਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਿਲਕਦੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੰਦਰ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਲੰਬਾ ਚੌੜਾ ਬਰਾਮਦਾ ਨੁਮਾਂ ਗਲਿਆਰਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸ਼ਿਲਪਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਤਰਜ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਗਰੀ ਨਾਲ ਬਣਿਆ।

ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਤੋਂ ਬੌਤਾ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਰਸਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਤੱਕ ਲਗਭਗ 100 ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ ਉੱਪਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਸ਼ੋਰਨੀਏ ਹਨ। ਰਸਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਕਲੀਨ ਵਿਛੋ ਹੋਣੇ ਹਨ ਗਰਮੀ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਗੁੱਝ ਫੋਟੋ ਲਏ। ਇੱਥੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਿਰੀਖਿੱ ਕੈਮਰਾ ਕ੍ਰਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਕਿੱਟ-ਮਿੱਟ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਕਿਸੇ ਜਮਲੇ ਦੀ ਤੁੰਬੀ ਦੀ ਤਰਜ ਵਰਗੀ। ਮੱਠਮ ਪਰ ਰਿਦਮ ਵਿੱਚ। ਇਦਾਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਮਨਾ ਵੀ

ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਇੱਕ ਅਭਿਨੰਦਨ ਅਭਿਵਾਦਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੋਈ। ਸਭ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜੰਨਤ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰ। ਅਸੀਂ ਖੱਬੇ ਪਾਸਿਓਂ ਘੁੰਮ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀ ਮੰਜਿਲ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅਧੂਰੇ ਚਾਵੇਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਖੰਡ ਲੱਗੇ ਗਏ ਹੋਣ। ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸਮਾਧੀ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਪੂਰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ। ਝੁਕ-ਝੁਕ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਦਨਾ ਵਿੱਚ ਕੈਮਰਾ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਫੋਟੋਆਂ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦਰਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਬੰਦਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸ਼ੋਭਨੀਏ ਸਥਾਨ ਇੱਥੇ ਫਿਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਅੱਧ ਭਰ ਭਰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਰੀਝ ਨਾਲ, ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਲਲਕ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ ਜਗਿਆਸਾ ਨਾਲ, ਰੱਜ ਰੱਜ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੀ, ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਜੱਥਾ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਗੋਲਕ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸਵੰਧ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੋਰੀ ਪਤਨੀ ਨਜ਼ਰੀ ਕੋਰ ਇਕ ਕੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੁਮਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਕਿੱਥੇ ਸ਼ੋਭਨੀਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਚੌਕੀ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਰੱਖ ਦੋਵੇਂ ਉੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਕੁਮਾਲੇ ਪਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਮਨ ਦੀ ਰੀਝ ਜਿਵੇਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤ੍ਰਿਪਤ ਸਕੂਨ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਸ਼ੋਭਨੀਏ ਅਸਥਾਨ ਹੋ ਜੋ ਕੁਮਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਨੇ ਮਨ ਦਿਲ ਰੂਹ ਨੇ ਭਰ-ਭਰ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਸਾਰੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਰੂਹ ਨੂੰ ਆਨੰਦਿਤ ਕਰ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਛਟਕਦੇ ਰਾਹੀ ਨੂੰ ਮੰਜਿਲ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂੱਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਚਾਰ ਚਾਰ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੱਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਖਾਂ ਪਿੱਕਰਿਆ ਕਰਕੇ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਿਲਪ ਦੀਆਂ ਪੋੜੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪਰ ਛੱਤ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਪੋੜੀਆਂ ਲਗਭਗ 47 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਨ। ਇਹ ਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਜ ਸੰਜਾ ਨਾਲ ਸੁਵਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੋੜੀਆਂ ਚੜਦੇ ਉੱਪਰਲੀ ਛੱਤ ਨੂੰ ਤੁਲਾ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਇੱਥੇ ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਕਈ ਕਮਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਨਾਲ ਹੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿੱਛੋ ਵਾਲਾ ਖੂਹ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਡਿਆਚਾਰਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਾਰਿਸ਼ ਫਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਇੱਕਦਮ ਫਰਾਟੋਦਾਰ ਬਾਰਿਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਮਾਹੀਆ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਵੱਲ ਵੱਜਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਡਗੇ ਵੱਲ ਰਹੇ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਸੀਂ ਸਭ ਨੇ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਲਈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਲੰਗਰ ਛੱਕ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਮਾਰਕੀਟ ਚਲੇ ਚਲਾਂਗੇ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਗਲਿਆਰੇ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਤਾਰਾਦਾਰ ਜਾਲੀ ਲੱਗਾ ਕੇ ਚਾਰੇ ਤਰਫੋਂ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਦੂਰ ਦੇ, ਨਜ਼ਦੀਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਵਾਰ ਭਾਈ ਵਾਰ ਖੁਸ਼ਹੁਰਤ ਦਿਖ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਸਵੱਛ ਸਾਫ਼। ਅਸੀਂ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਵਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚੇ, ਲੰਗਰ ਪਹੁੰਚੇ ਦਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਚਮਕਦਾ ਰਸੋਈ ਘਰ ਹੈ ਇੱਕਦਮ ਸਫਾਈ। ਆਧੁਨਿਕ ਵੰਗ ਦੀਆਂ ਰਸੋਈ ਪਕਵਾਨ ਮਸ਼ੀਨਾਂ। ਰਸੋਈ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭੋਟਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਪਕਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਵੀ ਲੰਗਰ ਪਕਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਇਸ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 550 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸ਼ੋਭਨ ਬੈਠ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਗਰਮਾ ਗਰਮ ਕਈ ਪਕੌੜਾ ਕੜੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਪਕੌੜੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੈਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਨਿਉਟਰੀ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਮਿੱਠੇ ਚਾਵਲ, ਦਹੀਂ, ਚਾਹ ਆਦਿ ਲੱਜਤਰਾਨ ਲੰਗਰ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੀ

ਇੱਕ ਮਿਸਾਲ। ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ ਲੰਗਰ। ਹਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਜਨਾਬ ਲੱਭੂ ਰਾਮ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਅਮੁਲੀਨ, ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸੱਥਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੀ ਕਾਫੀ ਲੋਕ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ ਜੋ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪਰਮ ਦੋਸਤ ਜਨਾਬ ਨੂਰ ਅਹਿਮਦ ਜੱਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਏ ਰਹੋ, ਖੈਰ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਜਨਾਬ ਨੂਰ ਅਹਿਮਦ ਜੱਟ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਮੋਬਾਈਲ 'ਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮਿਲੀਏ ਤਾਂ ਸੁੱਚਤ ਕਰ ਦੇਣ। ਅਸੀਂ ਸੁਰਜ ਝੱਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਲੰਗਰ ਹਾਲ 'ਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। ਮਾਰਕੀਟ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਤੋਂ ਬੌਤੀ ਦੂਰ ਹੈ। ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸੱਜਣ ਦੇ ਫੋਨ ਤੋਂ ਨੂਰ

ਅਹਿਮਦ ਜੱਟ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਵਜੇ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਸਮਾਂ ਕਾਫੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਉੱਥੋਂ ਖਰੀਦੇ ਫਰੋਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ, ਕੱਪੜੇ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਮਨਿਆਰੀ ਅਤੇ ਚੱਪਲ ਮਾਰਕੀਟ ਵਗੈਰਾ ਸੀ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੋਤੀਆਂ ਹੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਉੱਥੋਂ ਚਾਰ ਜੋੜੇ ਪੰਜੇਰੀ ਚੱਪਲਾਂ ਲੈ ਲਈਆਂ। ਇੱਕ ਚਲਣ ਲਗਭਗ 2500 ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਰੋੜੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ। ਪਤਨੀ ਨੇ ਕੁਝ ਪੰਜੇਰੀਆਂ ਕੱਪੜੇ ਖਰੀਦ ਲਏ। ਇਨੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਜਨਾਬ ਨੂਰ ਅਹਿਮਦ ਜੱਟ ਅਤੇ ਸਾਥੀ ਦੂਟੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆ ਗਏ। ਦੂਟੋਂ ਦੋਰ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਲਾਕ ਤੇ ਲਲਕ ਨਾਲ ਘੁਟੋ ਕੇ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲੇ ਜਿਵੇਂ ਚਿਰਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਛੋੜੇ ਭਰਾ ਮਿਲੇ ਹੋਣ। ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਘੁਟਵੀਂ ਜੱਫੀ ਜੋ ਕਈ ਲਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਘੁਟ ਘੁਟ ਕੇ ਗਲਵੱਕਤੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖ ਵੇਖ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸੀ, ਕਈਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚਵਾਈਆਂ। ਨੂਰ ਨੇ ਜਲਦੀ ਜਲਦੀ ਗੁਲਾਬ ਦੇ ਫੁੱਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹਾਰ ਕੱਢੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਗਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਦਿਲ ਬੁੱਝਵੇਂ ਨਿੱਘਾ ਸਾਂਝ ਭਰਾਰ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। 'ਜੀ ਆਇਆਂ' ਵਿੱਚ ਘੁੱਲ ਗਈ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਮਿੱਟੀ ਸੁਗੰਧ। ਫੀਡਿੰਗ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੀਰ ਮਿਲੇ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹੁਰਤ ਮਿਲਦੀ ਜੰਨਤ ਵਰਗਾ ਪਿਆਰ, ਮੋਹ, ਸਤਿਕਾਰ, ਉਮੰਗ, ਤਰੱਕ, ਇਕ ਲਲਕ ਆਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂ ਗਏ। ਸਭ ਹੱਥਾਂ ਬੰਨੇ ਸ

ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ

ਬੰਦੀ ਫੌੜ ਦਿਵਸ

ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਵਧਦੀ ਹੋਈ ਸਿੱਖ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਹਾਗੀਰ ਕੱਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਇਸ ਵੱਧਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੀ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਤਾ ਨੂੰ ਮੁਗਲ ਸਲਤਨਤ ਲਈ ਖਤਰਾ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਜੁਰਮ ਹੇਠ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਕੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਥੇ ਰੋਜ਼ ਸਤਿਸੰਗੇ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਲਗਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੈਦੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ। ਇੱਧਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰਾਂ ਲਈ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕੈਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਕੁਦਰਤੀ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਜਹਾਗੀਰ ਡਾਢਾ ਬੀਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇਲਾਜ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਇਕ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਬਿਮਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਹਾਗੀਰ

ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬੇਦੋਸ਼ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ 52 ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਲ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ। ਰਾਜੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 52 ਕਲੀਆਂ ਵਾਲਾ ਚੋਲਾ ਪਹਿਨਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਲੀ ਫੜਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਆਸ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੂੰ "ਬੰਦੀ ਫੌੜ ਦਾਤਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਅਗਸਤ 1621 ਈਸਵੀ ਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ। ਨਵਾਬ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖਾਂ ਨੇ 10000 ਰੁਪਏ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿਤੀ ਅਤੇ ਖੁਦ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਫੌਜ ਰਾਮ ਤੀਰਥ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਲ ਸਮਝ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਇੱਕੱਠੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੱਤੇ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਟੈਕਸ ਮੰਗੇ ਜਾਣ ਤੇ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਟੈਕਸ ਕਿਹਾ ? ਜਿਸ ਤੋਂ ਖਿੜ ਕੇ 1794 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਬੰਦ ਬੰਦ ਕੱਟ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਝਲਕਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ ਖੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਸੱਚ ਲਈ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲੜਨਾ। ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੱਕ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲੈਣੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ। ਜੁਲਮ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਸਹਿਣਾ। ਲਿਤਾਰੇ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਹਰ ਪੀੜਤ ਦੀ ਧਿਰ ਬਣਕੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ 52 ਬੇਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਸਤਾਰੇ ਹੋਏ ਰਾਜਿਆਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।

ਅਜੋਕੀ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ:- ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ, ਲਾਖਾਂ ਹੀ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਦਿਨ ਪੁਤੀ ਸਾਡਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਧਰੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੇ ਕਿਧਰੇ ਅਸੀਂ ??? ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਕਿਧਰੇ ਅਲੋਪ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ??? ਸ਼ਬਦ ਫ਼ੌੜ: ਦੀਵਾਲੀ ਕੀ ਰਾਤਿ ਦੀਵੇ

ਬਾਲੀਆਨਿਡੋਟ; ਵਾਰ ਵਾਰ ਚੱਲਦਾ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਲੀ ਅਰਥ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ।
ਪੂਰਾ ਸ਼ਬਦ ਇੰਝ ਹੈ --
ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤਿ ਦੀਵੇ ਬਾਲੀਆਨਿ।
ਤਾਰੇ ਜਾਤਿ ਸਨਾਤਿ ਅੰਬਰਿ ਭਾਲੀਆਨਿ।
ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਬਾਗਾਤਿ ਚੁਣਿ ਚੁਣਿ ਚਾਲੀਆਨਿ।
ਤੀਰਥ ਜਾਤਿ ਜਾਤਿ ਨੈਣ ਨਿਹਾਲੀਆਨਿ।
ਹਰਿਚੰਦਉਰੀ ਝਾਤਿ ਵਸਾਇ ਉਚਾਲੀਆਨਿ।
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲ ਦਾਤਿ ਸਬਦ ਸਮਾਲੀਆਨਿ। .....(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ, ਵਾਰ 19, ਪਉੜੀ 6)

ਸੰਖੇਪ ਅਰਥ :- ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਲੋਕ ਦੀਵੇ ਬਾਲਦੇ ਹਨ (ਪਰ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਇਹ ਦੀਪਮਾਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ), ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਭਾਂਤ ਸੁਭਾਤ ਦੇ ਤਾਰੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ (ਪਰ ਸਵੇਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ), ਫੁਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬਗੀਚੀਆਂ ਖਿੜਦੀਆਂ ਨੇ ਪਰ ਝਾਂਟ ਹੀ, ਉਹਨਾਂ ਚੋ ਚੁਣ ਚੁਣ ਕੇ ਫੁਲ ਤੋੜ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਨੇ,, ਯਾਤਰੀ ਤੀਰਥਾਂ ਤੋਂ ਟੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤੀਰਥਾਂ ਤੋਂ ਮੁਸਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਹਰਿ ਚੰਦਉਰੀ ਦੇ ਨਗਰ ਦਿਖਲਾਏ ਮਾਤਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਆਪ ਹੀ ਉਜਾੜੀਏ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਗਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਆਨੰਦ ਰੂਪੀ ਸੁਖਾਂ ਦੇ ਫਲ ਦੀ ਦਾਤ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਬਦ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸਦੀ ਟੋਕ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ --"ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲ ਦਾਤਿ ਸਬਦ ਸਮਾਲੀਆਨਿ"। ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਰ ਦੀ ਪਉੜੀ ਦੀ ਆਖਰੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਲੋਕ ਇਸ ਤੋਂ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਸੋਧ ਲੈਂਦੇ ਇਸਦੇ ਹਨ।

ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਦੋਖੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਪੀਣੀਆਂ ਅਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਰਾਬ, ਬਿਜਲੀਆਂ ਦੇ ਚਾਨਣੇ ਅਤੇ ਦਿਖਾਏ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸਹਿਜ, ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਲਈ ਲੜਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਧਰੇ ਗੁਆਚਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਹੀ। ਲਿਤਾੜਿਆਂ, ਅਤੇ ਜੁਲਮ ਦੇ ਸਤਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਚਾਲ ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਰਾਜ ਰਾਜ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਓ, ਦੀਵੇ ਜਗਾਓ, ਪਰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਇਲ ਚੋਂ ਨਾ ਵਿਸਾਰੋ। ਕੋਈ ਵੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਤਦ ਹੀ ਸਫਲ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੋਕ

ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾ ਸਕੇ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਾਣ ਹੈ - 'Form proceeds than feeling'. ਆਓ, ਨਿਸ਼ਚਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਈਏ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀ ਚਾਲ ਬਣੀਏ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪਟਾਕੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾਈਏ, ਬਾਹਰੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਚਲਾ ਕੇ ਮੰਡੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਈਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਹੀ ਰੱਖੀਏ।

ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ

ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸਤਿਗੁਰ ਪਾ ਲਈਆਂ ਧਾਰਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਬੀਰ ਰਸ ਦੀਆਂ ਦਿਲੀਂ ਵਸਾ ਲਈਆਂ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਦਾ ਸੇਕ ਫੈਲਿਆ ਚਾਰ ਚੁਰੇਰੇ ਸੀ ਜਬਰ-ਜੁਲਮ ਨੇ ਸੱਚ-ਧਰਮ ਨੂੰ ਪਾ ਲਏ ਘੇਰੇ ਸੀ ਮਜ਼ਲੂਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਨਾ ਲਈਆਂ

ਸ਼ਾਂਤ ਰਸ ਵਿੱਚ ਲਾਲੀ ਗੁਰੂ ਪਾਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਬੀਰ ਰਸ ਦੀ ਮੋਹਤੀ ਆ ਫਿਰ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਫਰਕਣ ਲਾ ਲਈਆਂ ਸ਼ਾਂਤ ਰਸ ਹੈ ਬਲ ਬਖਸ਼ਦਾ ਰੂਹਾਂ ਖਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੀਰ ਰਸ ਡੋਲ੍ਹੇ ਹੋ ਦਿੰਦਾ ਬਹਿਰਾਂ ਭਰੀਆਂ ਨੂੰ ਡੋਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੇ ਹੱਥ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰਾਂ ਚਾ ਲਈਆਂ

ਗਵਾਲੀਅਰੋਂ ਕਰੀ ਤਿਆਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਆਵਣ ਦੀ ਆਸ ਕੇਰੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਮੁਕਤੀ ਪਾਵਣ ਦੀ ਜਿੱਦਾਂ ਕਿਸੇ ਪਤੰਗਾਂ ਆਂਧ ਅਸਮਾਨੋਂ ਲਾਹ ਲਈਆਂ 'ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਚੋਲਾ ਫੜਕੇ ਜੋ ਬਾਹਰ ਲੰਘ ਜਾਵੇਗਾ' ਜਹਾਗੀਰ ਆਖਿਆ 'ਉਹਿਓ ਕੇਰੋਂ ਫਾੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ' ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਚੋਲੇ ਤਾਈਂ ਬੰਬਾਂ ਤਈਆਂ ਲਾ ਲਈਆਂ।

KATARIA TOURS & TRAVEL

LOW AIR FARE | LOW AIR FARE | LOW AIR FARE | LOW AIR FARE

ਸਸਤੀਆਂ ਹਵਾਈ ਟਿਕਟਾਂ

We Provide visa for INDIA, UK, USA EUROPE, DUBAI & Other Countries and PR Card Application

Ph: 905.678.1200
Fax: 905.678.1201
Toll Free: 1.888.678.1201

Passport & I.D. Photo

2883 Derry Road East, Mississauga, ON. L4T 1A6

MANN TRAVELS & TOURS

ਮਾਨ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Amarjit S. Mann

Springdale	Hamilton	Brampton	Markham	Airport Rd.	India
905-497-6300	905-930-7700	905-595-2000	416-603-1800	905-595-1700	01624-223315-16-17

SKYDOME

GROUP OF COMPANIES

Ontario MINISTRY OF TRANSPORTATION Approved Repair Centre

FLEET DISCOUNTS

www.skydomeauto.ca

Drive Clean Test & Repair Facility

Specialize In:

- Paint, Collision
- Mechanical Work
- Fleet Paint & Body Work
- Insurance Claims Welcome

FCA MOPAR, Certified Collision Repair Facility

Daljit Singh Gaidhu

www.skydomeauto.ca
http://skydomeauto.goldbook.ca

TIRES

4 Locations To Serve You! Head Office: 905-874-9878

SKYDOME AUTO & BODY CENTRE 308 Rutherford Rd. Brampton, ON L6W 3K7 Office: 905-874-9878 Fax: 905-874-9747 skydome_auto@hotmail.com	SKYDOME EMISSION & ALIGNMENT CENTRE 210 RUTHERFORD RD SOUTH OFFICE: 905-450-9878 FAX: 905-450-9808.	SKYDOMETRUCK CENTRE 30 STAFFORD DR BRAMPTON OFFICE: 905-460-1414 FAX: 905-460-9451	SKYDOME AUTO SALES 30 STAFFORD DR BRAMPTON, ON, L6W 1L4 DILJIT: 416-305-9878
--	--	---	--

ASIAN FOOD CENTER

www.asiafoodcentre.ca
WHOLESALER & RETAILER

ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ, ਸਸਤੀ ਗਰੋਸਰੀ

ਸੱਤ ਸਟੋਰਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ

10 Westmore Dr. Etobicoke, ON 416-740-3262	308 Eddystone Ave. North York, ON 416-740-3360	1075 Ceremonial Drive Mississauga, ON 905-502-1600	284 Orenda Road Unit#13 Brampton, ON 905-450-9167
621 Wanless Drive Brampton, ON 905-495-3336	80 Pertosa Drive Brampton, ON 905-460-0009	2120 North Park Dr Unit#106 Brampton, ON 905-793-1338	